Ч. 161 Середа 21 липня (2 серпня) 1893. Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Адміністрація: улиця Чарнецкого ч. 8.

Редакція: ул. Францішканьска ч. 10, дверѣ 10.

Письма приймають ся лишь франкованѣ.

Рекламаціѣ неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою.
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Зъ анкеты промысловои.

Вчера переслухувала анкета промыслова львôвскихъ знатоковъ, а именно пп.: Людв. Скарбка, Стан. Нѣмчиновского, Ал. Ґетріца, Фріавфа, Порієса, М. Валихевича, Піпеса, Цюхциньского, Зельтенрайха и Микулиньского. Всѣ знатоки зъ выимкою Цюхциньского, промавляли за испытомъ для челядниковъ а противъ испыту для майстрôвъ. Промавляли також за заведенемъ доказу уздôбненя для купцѣвъ, шинкарѣвъ и фабрикантôвъ; лишь Піпесъ протививъ ся доказуючи, що тымъ способомъ пôдпиралось бы промыслъ угорскій. Декотрѣ знатоки домагали ся, щобы жидôвскѣ ремѣсники не практикували у христіянъ и на вôдворотъ. Порієсъ протививъ ся тому доказуючи, що жиды не мали бы тогды можности выучити ся ремѣсла. Знатоки заявили ся дальше противъ убезпечуваня помôчничого персоналу, за знесенемъ похатнои торговлѣ, противъ скороченя часу роботы до 8 годинъ и за вôдпочинкомъ недѣльнымъ. Всѣ знатоки зъ выимкою Піпеса заявили ся также за вôддѣленемъ палаты торговельнои вôдъ промысловои.

Въ доповненю попереднихъ справозданъ подаємо ще отсѣ цѣкавѣйшѣ вôдповѣди знатоковъ: Коломыйскій робôтникъ зъ фабрики талесôвъ (велика хуста, котру жиды убирають, коли молять ся) жидъ Любішъ промавлявъ за скороченємъ часу, бо робôтники через то западають на всѣлякѣ недуги, що мусять безъ кôнця працювати. Дальше розповѣдавъ вôнъ про сумнѣ вôдносины въ коломыйской фабрицѣ. Ще жаденъ робôтникъ не доживъ тамъ 45 лѣтъ и не дочекавъ ся внукôвъ. Сѣрка при бѣленю и сортованю бортъ убиває людей, бо они западають на груды. Фабриканты сполучили ся, щобы мстити ся на робôтникахъ за страйкъ, а робôтники страйкували лишь для того, щобы мали бодай кусникъ сухого хлѣба и не гинули зъ голоду. Выкористуванє робôтниковъ єсть страшенне. Оденъ робôтникъ працюючи денно 13 або 16 годинъ зарабляє ледви 3 або 5 злр. Можна собѣ представити, якъ тѣ люде выглядають, якъ мешкають, що ѣдять и якъ убирають ся. Они мусять голыми руками мѣсити кипячій карукъ. Дальше розповѣдавъ Любішъ, що фабриканты повôдтягали двомъ робôтникамъ зъ платнѣ по пôвтора риньского за то, що они на Великоднѣ свята запросили до себе своихъ товаришѣвъ и честували ихъ виномъ. Вôнъ домагавъ ся также, щобы жидôвскимъ робôтникамъ вôльно було робити въ недѣлю, бо ихъ єсть въ Галичинѣ 75 процентъ (другѣ знатоки казали па то, що лишь 60 процентъ).

Знатоки Бриттанъ, Крахъ и Спожарскій промавляли за теоретичными и практичными испытами доказуючи, що теперь маємо лихихъ майстрôвъ и лихихъ челядниковъ. — Тыблючиньскій доказувавъ зновь, що испыты не доведуть до нѣчого, бо коли майстеръ не має грошей, то й испытъ єму нѣчого не поможе. — Крахъ промавлявъ за доказомъ уздôбненя для фабрикантôвъ выробôвъ рукодѣльничихъ, бо въ противнôмъ случаю испыты вымаганѣ вôдъ майстрôвъ рукодѣльничихъ не мали бы нѣякого значеня. — Гарасимовичъ заявивъ ся противъ обмеженя промыслу фабричного и противъ доказу уздôбненя для купцѣвъ. Испытованый купець може бути такъ само лихимъ чоловѣкомъ, якъ и неиспытованый; впрочôмъ въ купецтвѣ рѣшає не испытъ анѣ практика лишь ретельность. Шинкарямъ зновь до наливаня горѣвки або пива не треба нѣякого спеціяльного уздôбненя. П. Гарасимовичъ домагавъ ся розширеня приписôвъ о охоронѣ робôтниковъ также и на робôтниковъ рôльныхъ а именно, щобы тѣ приписы обовязували та кожъ и тыхъ властителѣвъ землѣ та лѣсôвъ, що держать у себе на роботѣ бôльше якъ 20 робôтниковъ.

Знатокъ Ольшевскій промавлявъ за обостренємъ приписôвъ що до похатнои торговлѣ а вôдтакъ домагавъ ся, щобы въ книжкахъ робôтничихъ не роблено нѣякихъ записокъ, лишь щобы они служили за леґітімацію; такожь протививъ ся вôнъ обмеженю часу роботы, бо робôтники неразъ самѣ хотять довше працювати. — Крахъ бувъ за заказомъ похатнои торговлѣ доказуючи що товары, якѣ розносять похатники походять часто зъ крадежѣ або зъ масъ конкурсовыхъ.

Остаточно всѣ знатоки згодили ся на то, щобы похатну торговлю заказати. Спожарскій (а такъ само и Крахъ) протививъ ся убезпеченю термінаторôвъ, бо майстры не мають самѣ що ѣсти и зъ чого будуть платити за термінаторôвъ. За то треба конче завести касу хорыхъ для майстрôвъ, бо часомъ нема майстра за що похоронити. — Тыблючиньскій заявивъ ся за убезпеченємъ для дрôбного промыслу и доказувавъ потребу касы для майстрôвъ. — Наконець всѣ знатоки заявили ся за недѣльнымъ вôдпочинкомъ.

Два обѣжники краевои Рады шкôльнои.

Обѣжникъ ц. к. краевои Рады шкôльнои до всѣхъ окружныхъ Радъ шкôльныхъ зъ дня 20 мая 1893 до ч. 9.726 мѣстить выказъ книжокъ шкôльныхъ, котрыхъ будуть уживати въ школахъ народныхъ звычайныхъ въ роцѣ шкôльнôмъ 1893/4.

„Рôвночасно зъ выданємъ новыхъ плянôвъ пауковыхъ — сказано въ тôмъ обѣжнику — зарядила ц. к. Рада шк. кр. ревізію

---

1)

Сіямъ и Сіямцѣ.

Пôсля вѣстей зъ Парижа мала въ понедѣлокъ розпочати ся блькада сіямского побережа, а зъ нею и вôйна зъ Сіямомъ, котрои наслѣдки остаточно могли бы бути такѣ, що й Сіямъ готовъ бы утратити свою самостôйнôсть и независимôсть державну та стати ся французскою кольонією и могло бы ще прийти до якихсь небезпечныхъ запутанинъ мѣжъ державами европейскими, въ першôмъ рядѣ мѣжъ Францією и Анґлією.

Три найбôльшѣ державы европейскѣ завзяли ся на Азію и якъ бы змовили ся роздѣлити єѣ помѣжъ себе. Вже сотки лѣтъ працюють они въ тôмъ напрямѣ и довели теперь до того, що крôмъ Хины, найбôльшои державы на всѣмъ свѣтѣ, та азійскои Туреччины, Персіѣ и Сіяму та кôлькохъ ще поменшихъ державъ, всѣ прочѣ краѣ въ Азіи суть вже лишь кольоніями тыхъ державъ: пôвнôчнѣ землѣ Азіѣ забрала Рôссія та укрѣпляє тамъ и посуває своє панованє чимъ разъ дальше на полудне; полудневѣ краѣ, т. зв. Индіѣ передґанґесовѣ и далеко ще поза рѣку Ґанґесъ забрала Анґлія, а Франція на конець усадовила ся на полудневôмъ всходѣ въ т. зв. Индіяхъ заґанґесовыхъ и загорнувши провінціи Камбоджу, Кохінхіну, Анамъ и Тонкінъ, обняла великимъ каблукомъ на всходѣ теперѣшный Сіямъ. Тымъ способомъ доставъ ся Сіямъ мѣжъ двохъ небезпечныхъ сусѣдôвъ, зъ котрыхъ каждый радъ бы якъ найскорше забрати сей дуже богатый край. Лишь на пôвночи и на полудни єсть ще Сіямъ трохи вôльный; тутъ припирає вôнъ до моря, именно же до сіямского заливу, тамъ до краю, замешкалого племенами Ляосъ, пôдданого Сіямови, а посередно через него ажь до хиньскои границѣ.

Нинѣшне королевство сіямске єсть краємъ великимъ, бо має вповздовжь бôльше якъ 150 миль а впоперекъ звышь 130 миль; довгота краю буде однакожь значно бôльша, коли возьме ся ще въ рахубу пôвостровъ Малякку, зъ котрого бôльша половина належить до Сіяму. Край сей, доси намъ ще дуже мало звѣстный, має около 9 міліонôвъ населеня (пôсля Бема и Ваґнера трохи бôльше якъ 6 міліонôвъ), зъ котрого бôльшу часть становлять Сіямцѣ. Єсть то, о скôлько доси знає ся, мѣшанина племенъ индійскихъ зъ хиньскими. Сіямцѣ суть оливково-жовтои барвы тѣла и мають чорнѣ очи, лишь не такъ дуже косѣ, якъ у Хинцѣвъ. Мужчины мають лишь слабый зарôстъ, а й той ще собѣ вымыкують, а волосє на головѣ стрижуть дуже коротко, лишаючи на вершку короткій чубокъ; жѣнки навѣть голять собѣ головы, лишаючи на вершку довгу косу, котру скручують и спинають срѣбною шпилькою. Ноша Сіямцѣвъ єсть дуже проста; мужчины обвязують ся лишь въ поясѣ широкимъ кусємъ темно-синои матеріѣ, котру перетягають помѣжъ ноги и конець затыкають въ горѣ за поясъ; жѣнки роблять собѣ зъ такои самои матеріѣ рôдъ короткои спôдницѣ. Груди закрывають або широкимъ шалемъ, котрый закидають собѣ на охрестъ через плечѣ, або убирають короткѣ кафтаны.

Сіямцѣ вôдзначають ся великою чистотою и люблять часто купати ся; мають лишь той поганый звычай, що якъ мужчины такъ и жѣнки жують т. зв. бетель. Въ Индіяхъ росте рôдъ пальмы званои арека, котрои овочь, величины курячого яйця, має въ собѣ бѣле зерно. То зерно, коли оно ще не доспѣло, выймають Сіямцѣ зъ овоча, товчуть єго, мѣшають єго зъ паленымъ ваппомъ мушльовымъ, додають ще якого пахучого корѣня, и роблять вôдтакъ тѣсто, котре завивають въ листє зъ перцю званого сірі або бетель и жують. Вôдъ тои жванки робить ся въ ротѣ богато слины, котра стає бронатно-червона а цѣлый ротъ стає червоный якъ цегла, або коли єго добре не промивати, то робить ся таки ажъ темно-червоный, а зубы нѣбы ажъ чорнѣ. Щобы заощадити собѣ богато труду зъ полоканємъ рота и мытємъ зубôвъ, то Сіямцѣ напередъ вже

пôдручникôвъ, приписаныхъ до уживаня въ школахъ народныхъ. Вôдповѣдно до рôжницѣ, яка заходить межи плянами науковыми 5 и 6 кл. зъ однои а 1, 2, 3 и 4 кл. зъ другои стороны, будуть въ обохъ тыхъ катеґоріяхъ школъ уживатись на будуче переважно вôдмѣнни пôдручники. Зъ огляду на засобы давнѣйшихъ книжокъ шкôльныхъ, яки находять ся на складахъ такъ у выдавництвахъ книжокъ шкôльныхъ и въ бібліотекахъ школъ народныхъ, якъ также у молодѣжи шкôльнои, будуть нови пôдручники вводитись постепенно, щобы людей, що дѣтей своихъ посылають до школъ народныхъ не обтяжати вôдъ разу значнѣйшимъ выдаткомъ. Для клясы V и VI школъ бôльшеклясовыхъ (по мѣстахъ) будуть выдани цѣлкомъ нови пôдручники. Деяки зъ нихъ появлять ся вже передъ розпочатємъ нового року шкôльного; инши не могли бути выкôнчени зъ огляду на короткій часъ. Въ тыхъ предметахъ будуть учителѣ вести науку такъ довго, ажь появлять ся вôдповѣдни пôдручники способомъ устныхъ выкладôвъ, опираючись о скôлько можна на науцѣ погляду, а вôдповѣдно до обему науки вказанои плянами науковыми и инструкціею.

Книжокъ, якихъ списъ (гл. *Учитель* ч. 13 и 14) не выказує, не вôльно уживати въ школахъ народныхъ. Щобы ввести другій якій пôдручникъ, якого не выказує списъ, або яку змѣну въ выборѣ межи пôдручниками подаными, треба осôбного призволу ц. к. Рады шкôльнои краєвои".

Фонетикою друкованый єсть доси „Букварь, часть I.", цѣна 25 кр. и его буде уживати ся на першôмъ степени науки въ школахъ народныхъ. До науки мовы нѣмецкои, яко предмету обовязкового въ школахъ 4-клясовыхъ выдано также фонетикою: „Початки науки німецкого язика для IV. кляси шкіл народних. 1893". Цѣна 40 кр. Граматика рускои мовы друкує ся (фонетикою). Инши книжки выходити-муть по черзѣ.

Другій обѣжникъ ц. к. краєвои Рады шкôльнои до ц. к. Дирекцій ґімназій, школъ реальныхъ и семінарій учительскихъ до ч. 13.301 вôдносить ся до заведеня фонетики у тыхъ школахъ.

„На пôдставѣ рескрипту Его Ексц. пана Міністра Вѣроисповѣдань и Просвѣты зъ дня 25 падолиста 1892, ч. 23.123 — сказано у тôмъ обѣжнику — ухвалила ц. к. Рада шкôльна краєва для всѣхъ пôдъ нею стоячихъ школъ одностайни правила рускои правописи, котрî залучає ся, а котра зачне обовязувати безуслôвно зъ початкомъ року шкôльного 1893/4. Дирекція доручить си правила членамъ тѣла учительского, щобы зъ ними могли сейчасъ познакомитись и поручить учителямъ рускои мовы, щобы кôлька вступныхъ лекцій посвятили выясненю основъ сеи правописи и старали ся въ часѣ якъ найкоротшôмъ ученикамъ еѣ присвоити. У всѣхъ выробахъ письменныхъ мають ученики безпроволочно уживати сеи правописи. Въ текстахъ литургічныхъ и памятникахъ языка староруского буде задержана въ книжкахъ и въ науцѣ шкôльнôй правопись церковна. Отси постановы обовязують Дирекціѣ и учителѣвъ у всѣхъ письмахъ, котрî на пôдставѣ обовязуючихъ приписôвъ выдають въ мовѣ рускôй, въ справозданяхъ рôчныхъ и долученыхъ до нихъ розправахъ науковыхъ, а также въ рукописяхъ новыхъ пôдручникôвъ шкôльныхъ, котрî предкладає ся ц. к. Радѣ шкôльнôй краєвôй. Львôвъ дня 7 липня 1893. Бадені".

До сего обѣжника були долучени брошуры, выдани ц. к. краєвою Радою шкôльною п. з. „Руска правопись". Мы вже згадували про сю брошуру, конче потрѣбну для учителѣвъ и ученикôвъ и для всякого, хто хоче навчитись правильно и добре писати по руски. Коштує одна брошура 4 кр. Пытали ся насъ декотрî пп. учителѣ и ученики, де можна купити ти правила правописи фонетичнои, та якъ тыхъ 4 кр. за брошурку посылати. Брошурку ту можна дôстати у выдавництвъ рускихъ книжокъ шкôльныхъ въ Намѣстництвѣ у Львовѣ, въ книгарни тов. им. Шевченка и Ставропіґіѣ у Львовѣ. Тому що справдѣ невыгôдно посылати 4 кр. за брошурку и 2 кр. за пересылку, то найлѣпше або въ листахъ марки посылати або умовившись зъ кôлькома учителями казати собѣ прислати вôдразу 10 примѣрникôвъ.

Переглядъ политичный.

Є. Вел. Цѣсарь санкціонувавъ ухваленый Соймомъ краєвымъ законъ въ справѣ увôльненя будôвель въ асанаційнôмъ районѣ мѣста Львова вôдъ краєвыхъ и громадскихъ податкôвъ.

Вѣденьскій кореспондентъ Czas-у доносить въ справѣ шириныхъ вѣстей о розвязаню Рады державнои, що ґр. Таффе певно не думає розвязувати Палату послôвъ, а то для того, що не уважає за рѣчь потрѣбну скорочувати нормальну каденцію парляментарну, а вôдтакъ и нема навѣть до того актуальнои причины.

Конфліктъ Францїѣ зъ Сіямомъ залагоджено въ мирнôй дорозѣ. Правительство сіямске приняло всѣ условія подани въ ультіматумъ французскôмъ. Мимо того бльокада сіямского побережа буде тревати доти, доки не буде дана порука, що Сіямъ сповнить жаданя Францїѣ. Французы заняли сіямскій островъ Косішанґъ и прогнали зъ вôдтамъ сіямскихъ урядникôвъ и половили транспортови кораблѣ анґлійскихъ купцѣвъ.

Новинки.

Львôвъ дня 1 серпня.

Змѣна властителѣвъ. Маєтнôсть Литятинъ, въ бережаньскôмъ повѣтѣ, 1 150 морґôвъ просгору, дотеперѣшну власнôсть п. Иос Єнджейовича, купивъ онигды професоръ університету львôвского д-ръ Стан. Ґломбиньскій и п. Марія зъ Задуровичѣвъ Ґломбиньска за 212 000 зр.

— **Вôдложене розправы.** На день 31 липня розписано въ краковскôмъ судѣ карнôмъ карну розправу противъ 80 селянъ и 28 селянокъ зъ села Познаховицѣ, въ повѣтѣ велицкôмъ, о злочинъ публичного насильства, спôввину въ тôмъ злочинѣ и о провину зъ §. 279 та о переступство зъ § 308 и 312 з. к., якого допустили ся тымъ, що минувшого року не впустили до села асанаційнои комісіѣ, котра мала перевести зъ причины пануючои холеры ти зарядженя санітарни, якихъ громада яко така и поодиноки мешканцѣ не хотѣли перевести мимо наказу Староства. Обжаловани внесли просьбу о вôдложене розправы зъ причины пильныхъ робôтъ въ поли. Судъ прихиливъ ся дня 26 липня до просьбы обжаловавыхъ и вôдложивъ розправу, не вызначаючи нового терміну. Розправа вôдбуде ся имовѣрно въ жовтни с. р.

— **Самоубійства.** Въ Микулинцяхъ утопивъ ся въ керници слуга дворскій Осипъ Мазурикъ зъ Харлановичь; кажуть зъ нужды. Лишивъ жѣнку и четверо дѣтей. — Оставъ Покотило въ Мысловои позбавивъ себе житя въ наслѣдокъ нежиту жолудка, котра то недуга дуже ему надоѣла, и родинныхъ спорôвъ. — Коло Подґужа кинувъ ся на шины пôдъ льокомотиву Максиміліянъ Самеръ помôчникъ купецкій зъ Кракова. Машина вôдорвала ему обѣ ноги и руку, такъ що на мѣсци померъ.

— **Убійство дитины.** Дня 14 липня найдено въ Копичинцяхъ въ потоцѣ утоплене немовля. Убійства допустила ся мати, покрытка Петруньска Скшинтевска, щобы уйти гнѣву родичѣвъ и смѣху людей бо доси уходила за моральну дѣвчину. Погубницю арештовано.

красять собѣ зубы на чорно, уживаючи до того якоись кислоты и горячои ржи. Жуте того бетлю єсть въ Сіямѣ такъ загальнымъ звычаємъ, якъ у насъ н. пр. курене тютюну. Кождый Сіямець чи Сіямка носить при собѣ въ коробцѣ той бетель и частує нимъ гостя, чи знакомого, коли зъ нимъ стрѣтить ся. Въ декотрыхъ сторонахъ на пôвостровѣ Малякка єсть навѣть такій звычай, що коли зôйдуть ся на улици два знакоми, то на знакъ повитаня выймає собѣ кождый зъ нихъ свôй бетель зъ рота и вкладає до рота другому. То безустанне жуте бетлю и частоване ся нимъ єсть для того, хто до того не привыкъ, дуже гидкимъ а однакожь и Европейцѣ, що перебувають довше въ Сіямѣ, навыкають до бетлю и загально его уживають. Кажуть, що вôдъ того бетлю вôддыхъ набирає запаху, ясна бувають здорови и зубы не такъ скоро псують ся и не болять; бетель має навѣть улекшати травлѣнє, але то певна рѣчь, що коли его уживати въ бôльшôй скôлькости и частѣйше, то вôнъ стаєсь шкôдливый для чоловѣка.

Суспôльнôсть сіямска дѣлить ся на кôлька клясъ. Правдиви Сіямцѣ называють себе Таі т. є. вôльни и ихъ єсть двѣ клясы: таганъ (вояки) и фолярінъ (властителѣ домôвъ); они разомъ зъ мандаринами творять шляхту и ихъ не вôльно пятнувати. Всѣ прочи клясы, особливо же слуги (Ка) и невôльники (таръ) пятнують ся на рукахъ. Невôльками стають або ти, котрыхъ возьмуть въ неволю пôдчасъ войны, або ти, котрî не можуть своихъ довгôвъ заплатити. Навѣть жѣнка, коли не принесе чоловѣкови посагу и вôнъ еѣ собѣ купить а вôдтакъ вôдпродасть, стає невôльницею а такъ само и кождый той, хто зъ бѣдноты запродасть себе въ неволю. Така жѣнка або такій бѣдный стають вже на вѣки невôльниками и не можуть себе выкупити. Однакожь Сіямцѣ обходять ся зъ невôльниками добре а тыхъ, що вже у нихъ породили ся, уважають майже за членôвъ родины.

Сіямцѣ побирають ся дуже скоро а дѣвчата можуть вôддавати ся навѣть вже въ двонацятôмъ роцѣ. Вѣнчане вôдбуває ся безъ всякихъ церемоній; лишь богати люде кличуть духовника, щобы поблагословивъ молоду пару и покропивъ свяченою водою. Жѣнка сіямска має вправдѣ повну свободу, може сама, коли схоче, выходити на улицю або й на мѣсто, але завсѣгды уважає ся за щось низшого. Жѣнки въ Сіямѣ займають ся майже выключно домашнымъ господарствомъ и управою поля. Сынôвъ, скоро лишь трошки пôдростуть, выховують мужчины а выховане то буває дуже строге. Дѣтей въ Сіямѣ взагалѣ не бють, а матери навѣть не вôльно сына вдарити. За то буває неразъ такъ, що розпустного хлопця вѣшають попôдъ руки и розкладають пôдъ нимъ огонь зъ мокрои соломы, лушинъ кокосового орѣха та перцю и вôнъ висить въ тôмъ дымѣ доти, доки ажь не зôмлѣє и мало не удушить ся.

Правдиви Сіямцѣ, котрыхъ єсть въ цѣлôмъ краю не бôльше якъ около 4 міліонôвъ, жиють по найбôльшôй части въ долахъ вздовжь рѣки Менамъ и понадъ полудневозахôдными притоками рѣки Меконґъ. Они займають ся головно управою рижу, котрый продукують въ дуже великôй масѣ и ловлєю рыбъ; годôвля худобы становить у нихъ лишь пôдрядну галузь господарства. Домы ставлять собѣ на паляхъ понадъ землею, щобы тымъ способомъ забезпечити ся вôдъ повеней и дикихъ звѣрôвъ, а для бôльшои безпечности обводять ихъ ще частоколами. На пôвночи Сіяму, близько хиньскои границѣ, жиють племена Ляосъ, котрî однакожь вôдъ 1829 р. стратили зовсѣмъ свою політичну самостôйнôсть, а ихъ князѣ суть теперь пôддаными сіямского короля. Всѣхъ Ляосôвъ єсть не бôльше якъ около 3 міліонôвъ. Крôмъ сихъ замешкують ще Сіямъ: Маляйцѣ, Камбоджане и Хинцѣ, а въ полудневôмъ Сіямѣ ще й старе племія Кметôвъ.

Найважнѣйшу ролю грають въ Сіямѣ зайшли Хинцѣ, котрî тамъ, подôбно якъ у насъ жиды, взяли всю торговлю въ свои руки. Сіямцѣ не люблять Хинцѣвъ и погорджають ними та уважають яко ширителѣвъ всякихъ порокôвъ и нечестнотъ. Въ своихъ казкахъ и байкахъ представляють они Хинцѣвъ яко людей дуже дурныхъ, котрыхъ кождый може обтуманити и, де лишь можуть, высмѣвають ихъ. Мимо того уважають себе Хинцѣ за щось высшого и великими масами пхають ся до Сіяму; ще въ 1888 р. зайшло до Сіяму якихъ 15.000 хиньскихъ кулівъ (робôтникôвъ) и що року находить ихъ по трохи. Треба однакожь и то признати, що Хинцѣ занесли до Сіяму майже всю свою культуру: письмо и хиньска мова, штука, наука и література, промыслъ

— **Зъ пôдъ румовища заваленого дому при Довгôй улици въ Краковѣ** выдобула оногды вже й помôчника мулярского Ивана Двика. Вôнъ лежавъ на партерѣ въ пивници. Головы не можна було розпôзнати, такъ була роздушена. Робôтники пôзнали его по одежи. Груди були зломанй, такъ само праве колѣно. Румовище такъ засыпало его зо всѣхъ боковъ, що вôнъ лежавъ, якъ бы закопаный живцемъ въ могилѣ Надъ нимъ лежало на пôвтретя метра румовищ. Вôнъ упавъ зъ другого поверха — отже певно не довго дыхавъ.

— **Довгій вѣкъ.** Въ Славску коло Сколього жие женщина Марія Кожанъ, котра мае 103 роки. Она зовсѣмъ здорова, жие при своѣй донцѣ и робить лекшй роботы господарскй.

— **Нещастнй пригоды.** Въ середу дня 26 липня погибли въ Бориславѣ страшною смертію три жиды. Одинъ зъ нихъ бувъ занятый чищенемъ закопу, коли несподѣвано урвавъ ся пôдъ нимъ кусникъ землѣ. Вôнъ упавъ до закопу и убивъ ся на мѣсци. Другій жидъ, видячи се, хотѣвъ ратувати падаючого, але и пôдъ нимъ зарвала ся земля и вôнъ погибъ въ такій самый способъ. Таку саму смерть найшовъ и третій жидъ, що хотѣвъ обохъ ратувати. Въ наслѣдокъ телеграмы, прибула того самого дня зъ Дрогобича комісія на мѣсце катастрофы.— Дня 23 липня утопивъ ся въ Кобакахъ, повѣта косôвского, Михайло, сынъ одинакъ Марка Неґрука, 18 лѣтный паробокъ, купаючись въ Черемоши. Тѣло покôйного вытягнено въ 3/4 годины опôсля.

— **Товста жѣнка.** Въ Берлинѣ жие панѣ Шеферъ, знана зô своеи величезнои грубости. До недавна важила она 380 фунтôвъ. Розумѣе ся, що кожда спека була ѣй дуже немила. Отже въ лѣтѣ мешкала она все въ пивници и зовсѣмъ не выходила звôдтамъ, тымъ бôльше, що мусѣла бы була ити по сходахъ, а то для неи була не легка рѣчь. Послѣдными часами хорувала она и стратила 211 фунтôвъ на вазѣ. Хочь ѣй осталось ще досить велике число фунтôвъ, бо 169, то лѣкарѣ кажуть, що то для неи за мало и дають ѣй скрѣпляючй лѣки.

— **Скаженый кôтъ,** напавъ у снѣ шевця Анселена въ Парижи и покусавъ его страшно. Заспаный, безъ памяти, Анселенъ ледви мôгъ оборонити ся, а кôтъ вôдгризуе ему нôсъ и кавалецъ лиця. На страшный крикъ нещасного прибѣгли сусѣды и въ тяжкою бѣдою убили кота. Ся пригода нехай послужить за осторогу всѣмъ любителямъ котôвъ, котрй лишають ихъ въ хатѣ, де спить ся. Той кôтъ, про котрого мова, сказивъ ся нагло.

Штука, наука и література.

— **Русь-Украина и Бѣла Русь.** Карта етнографічна пôсля рос. полков. ґен. штабу А. Ф. Ріттіха (А. Петерманна въ 1877 р.) Ле Монніе и инш. Ся карта появила ся вже въ розпродажи. Зроблена она способомъ автоґрафічнымъ на великôмъ аркуши гарного, веліновогo паперу и значена трома красками: помаранчевою (Русины Украинцѣ), голубою (моря, озера, багна и болота) и зеленою (границѣ державъ и ґуберній). Мѣра 1:3,700.000 Въ горѣ карты (правобôчь) поданый переглядъ статистичный, що дотикае Руси Украини, а то: обшаръ, людностѣ, роздѣлъ въ процентахъ въ порôвнаню до инпшихъ народностій живучихъ посередъ Русинôвъ, сусѣды Русинôвъ, кольонiѣ руско-украиньскй, ґрунтъ, клімать. Побôчь перегляду подана въ мініятурѣ карта Европы (1:50,000.000) а на нѣй такожъ зазначена краскою наша народность На долинѣ (лѣвобôчь) пôдъ заголовкомъ поданй поясненя. Якъ небудь можна-бъ ставити деякй замѣты що до обему карти, котрый може представлятись декому за малый, — та що до технічного выконаня, котре може острыхъ критикôвъ недоконче вдоволити — бо якъ сказано карта выдана способомъ автоґрафічнымъ и написи мѣсцевостій, рѣкъ озеръ и т. д. не рукою каліґрафа а рукою молодого академика патріота, то однакъ въ цѣлости взявши карта зладжена дуже старанно и чисто. Побôчь множества мѣстъ, мѣсточокъ, сѣлъ, рѣкъ, рѣчокъ, притокôвъ, озеръ, дорôгъ, зелѣзницъ, каналôвъ и т. д., означено такожъ мѣсцевости важнй въ исторіи нашого народу, якъ Жовтй воды, Сѣчь, днѣпровй пороги, Шевченкову могилу и т. п. Не потребуемо казати, якй прислуги може вôддати повысша карта, безъ котрои при науцѣ исторіѣ рôдного краю и при историчнôй лектурѣ попросту не можна навѣть обôйтись — и що выдане еѣ було дуже на часѣ. Карта выдана головно для шкôлъ народныхъ и середныхъ але не сумнѣваемось, що кожда патріотична родина, кождый Русинъ приоздобить нею свои комнаты. Ся карта — се робота двохъ трудящихъ академикôвъ: Любомира Рожаньского и Мирона Кимаковича, зъ котрыхъ першій укладавъ а другій рысувавъ и автоґрафувавъ. За выдане сеи карты маемо подякувати рускому товариству педаґоґічному а головно запопадливому членови выдѣлу п. Костеви Паньковскому. Цѣна карты незвычайно низька (20 кр. або 20 коп. безъ пересылки) а замовляти еѣ можна за посередництвомъ директора институту педаґоґічного Костя Паньковского у Львовѣ (ул. Театиньска ч. 19).

† Посмертнй вѣсти.

О. Иларій Левицкій, священикъ ювилатъ, парохъ въ Коблѣ старôмъ коло Самбора, упокоивъ ся въ суботу дня 29 липня въ 78 ôмъ роцѣ житя а 52 ôмъ священьства. — О. Антôнъ Левицкій, парохъ въ Гуменци, деканата старосôльского, упокоивъ ся дня 20 липня въ 71 ôмъ роцѣ житя а 42 ôмъ священьства. — Марія зъ Петрушевичѣвъ Селезѣнка, жена греко-кат. священика, по довгихъ и тяжкихъ терпѣняхъ, упокоила ся у Львовѣ въ понедѣлокъ дня 31 липня с. р въ 27 ôмъ роцѣ житя Похоронъ вôдбуде ся завтра въ середу дня 2 серпня о годинѣ 10 ôй рано зъ дому при улици Чарнецкого ч. 2 на кладовище Лычаковске.

и торговля перенеслись изъ Хинъ до Сіяму. Кождый Сіямецъ, котрый знае хиньску мову, уважае вже себе за чоловѣка образованого, подôбно, якъ було давнѣйше у насъ въ Европѣ, коли лишь той мавъ претенсію до великого образованя, що умѣвъ хочь бы лихо говорити по французски. Не диво отже, що Хинцѣ уважають себе за щось высшого вôдъ Сіямцѣвъ та называють ихъ варварами.

Народный характеръ Сіямцѣвъ досыть трудно означити, бо они ще бôльше замкненй самй въ собѣ, якъ Хинцѣ и не приступнй для чужинцѣвъ, хочь въ послѣднихъ часахъ обставины пôдъ симъ взглядомъ трохи змѣнили ся. Загально — кажуть — суть Сіямцѣ народомъ спокôйнымъ и тыхимъ, дуже терпеливымъ и не безъ здôбностей, але при тôмъ и досыть лѣнивй. Въ промыслѣ суть они навѣть дуже здôбнй и выробляють краснй рѣчи изъ слоневои кости и дерева; ихъ выробы изъ золота и другихъ металѣвъ суть дуже краснй, хочь не дорôвнують выробамъ японьскимъ. Пôдъ взглядомъ моральнымъ стоять Сіямцѣ дуже высоко. Злочины и сварки та суперечки суть у нихъ дуже рѣдкй, а кождый Сіямецъ есть вже, такъ сказати бы, зъ природы дуже чемный. Гостинность есть ихъ народною прикметою. Нема може гостиннѣйшого народу на свѣтѣ, якъ Сіямцѣ. Для подорожныхъ стоять всюды при дорогахъ гостинницѣ, де они можуть зайти и тамъ зварити собѣ ѣсти або переночувати. Въ приватныхъ домахъ при улицяхъ и гостинцяхъ ставлять они всюды начиня зъ свѣжою водою, щобы переходячй люде могли напити ся; такъ наказуе имъ робити ихъ буддайска вѣра. Про бѣдныхъ дбають дуже и запомагають ихъ якъ можуть.

Головною поживою Сіямцѣвъ есть рижъ, котрый они управляють въ великôй масѣ. Рижъ ѣдять они або самъ або зъ примѣшкою рыбы та всѣлякои огородовины. Вода зъ рижу служить подôбно якъ и въ Хинѣ до питя. До рижу роблять такожъ рôдъ омачки зъ цибулѣ и перцю. Мясо ѣдять лишь дуже рѣдко, а бѣднѣйшй клясы его й нѣколи не видять. За то садовина есть найбôльшимъ присмакомъ Сіямцѣвъ, а треба признати, що сіямска садовина що до смаку и доброты та рôзнородности займае въ теплыхъ краяхъ найперше мѣсце.

Вѣра сіямска есть буддаізмъ, котрый въ Сіямѣ задержавъ ся ще найчистѣйше, бо не перейшовъ анѣ въ шаманізмъ, якъ декотрыхъ сторонахъ въ горахъ Гімаляйскихъ та въ Тібетѣ и Монґоліи, анѣ не ставъ ся простымъ идолопоклоньствомъ. Буддаізмъ есть въ Сіямѣ пануючою реліґією, але вôдъ часôвъ попередного короля Монґкута мають въ Сіямѣ и христіяне повну свободу.

(Дальше буде.)

Телеграми.

Ишль 1 серпня. Приѣхала тутъ зъ Ґастайну Еѣ Вел. Цѣсарева; на двôрци повитали Еѣ Его Вел. Цѣсарь, Найдост. Архікн. Францъ Сальваторъ и Архікняг. Марія Валерія.

Вѣдень 1 серпня. Pol. Corr доносить, що правительство россійске приказало урядамъ мытовымъ, щобы вôдъ дня 1 с. м. ажь до дальшого розпорядженя побирали вôдъ австро-угорскихъ товарôвъ мыто пôсля мінімальнои тарифы зъ выключенемъ пôльги мытовои установленои французско-россійскою угодою. — Приѣхавъ тутъ вчера король румуньскій въ строгôмъ инкоґніто и поѣхавъ вечеромъ до Норинберґіѣ.

Инсбрукъ 1 серпня. Соймъ краевый закрыто.

Парижь 1 серпня. Судъ присяжныхъ засудивъ за обманьства доставникôвъ войсковыхъ Гемердінґера и Сарду на пять лѣтъ а офіцира маґазинового Маера на рôкъ вязницѣ.

Господарство, промыселъ и торговля.

— **Станъ воздуха за минувшй добы** числячи вôдъ 12 год. въ полудне дня 31 липня до 12 год. въ полудне дня 1 серпня: Середна теплота була + 19·0° Ц., найвысша + 25·0° Ц вчера по полудни), найнизша + 14·7° Ц. въ ночи. Баромотеръ иде въ гору (758). Вѣтеръ буде захôдный, середный, середна теплота пôднесе ся до + 18·0° Ц., небо буде легко захмарене, малый дощь.

— **Цѣна збôжа у Львовѣ** дня 31 с. м: пшениця 8·50 до 8·75; жито 6·50 до 6·75; ячмѣнь 5·50 до 6·25; овесъ 6·50 до 7·—; рѣпакъ —·— до —·—; горохъ 7·— до 10·—; вика —·— до —·—; насѣнє льняне 11·— до 12·—; бôбъ 9·— до 10·—, бобикъ 5.25 до 7·—; гречка —·— до—·—; конюшина червона 55·— до 70·—; бѣла 70·— до 80·—; шведска —·— до —·—; кминокъ 24·— до 27·—; анижъ 35·— до 36·—; кукурудза стара —·— до —·—; нова —·— до —·—; хмѣль 80 — до 110 —; спірітусъ готовый 14·25 до —·—

Переписка Редакціѣ.

Пп. С., Б. и К. въ Петранцѣ: Въ справѣ курсу для доворцѣвъ меліорацiйныхъ найлучше вôднестись звычайнымъ листомъ по информацiѣ просто до бюра меліорацiйного въ Выдѣлѣ краевôмъ у Львовѣ зъ просьбою о прислане ближшихъ даныхъ що-до конкурсу. — **П. учитель въ Н.** „Кобзаря“ на раты можна дôстати, але такъ, що ажь за послѣдною ратою заплаченою вышлють „Кобзаря“.

Надôслане.

За редакцію вôдповѣдае Адамъ Креховецкій.

Инсераты („оповѣщеня приватнѝ") якъ для „Народнои Часописи" такъ также для „Ґазеты Львôвскои" принимае лишь „Бюро Дневникôвъ" Людвика Пльона, при улици Кароля Людвика ч. 9. де также знаходить ся Експедиція мѣсцева тыхъ ґазетъ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.